

HISTORIIKKI

Jyvässeudun 4H-yhdistys

Järjestön ja yhdistyksen arvokasta historiaa yksissä kansissa

Koonnut yhdistyksen Internet -sivuilta 1.7.2020 nettisivu uudistuksen yhteydessä

Anni Tuikkanen

Sisältö

1	Jyvässeudun 4H-yhdistyksen historia	2
1.1	4H järjestö.....	2
1.2	1930–1940-luku.....	2
1.3	1950-1960-luku.....	4
1.4	1970-luku.....	5
1.5	1980-luku.....	6
1.6	1990-luku.....	7
1.7	2000-luku.....	8
1.7.1	Työntekijät.....	9
1.7.2	Kerhot ja kerholaiset	10
1.7.3	Tehtävät.....	11
1.7.4	Kurssit ja kilpailut	12
1.7.5	Hankkeet	12
	Lähteet	14
	Arkistolähteet.....	14
	Kirjallisuus.....	14
	Muut painetut lähteet.....	14
	Painamattomat lähteet	14
	Haastattelut.....	14
	Kuvat.....	14

1 Jyvässeudun 4H-yhdistyksen historia

1.1 4H järjestö

Suomen 4H-liitto toimi ensimmäiset neljä vuosikymmentään nimellä Maatalouskerholiitto. Järjestö sai alkunsa Yhdysvalloissa 1900-luvun alkupuolella. Tavoitteena oli opettaa nuorille maaseudulla elämiseen ja työskentelyyn tarvittavia taitoja. Suomessa ensimmäiset maatalouskerhot aloittivat toimintansa Suonenjoella keväällä 1925 ja toiminta laajeni nopeasti. Toimintaa organisoimaan perustettiin Maatalouskerholiitto 20.11.1928. Perustajajäseniksi tuli 19 eri järjestöä, muun muassa Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Marttaliitto, Pellervo-Seura ja Maataloustuottajain Keskusliitto.

Jyvässeudun 4H-yhdistyksen juuret ovat 1930- ja 1940-luvuilla. Kerhotoimintaa järjestettiin tuolloin sekä Jyväskylän kaupungissa että maalaiskunnassa. Nykyinen toiminta alkoi vuonna 1956. Tuolloin kerhotoiminta virisi uudelleen ja on jatkunut katkeamatta 2000-luvulle asti. Nykyisin yhdistyksen ja järjestön tehtävä on laajentunut käsittämään työ- ja yrittäjyyskasvatuksen sekä kansainvälisyystaitojen ja ympäristöarvojen välittämisen.

Tämä verkkohistoriikki on syntynyt yhdistyksen 50-vuotisjuhlavuonna halusta katsoa taaksepäin kuluneisiin vuosikymmeniin.

1.2 1930–1940-luku

Toiminta syntyy

Talvisodan syytyminen lopetti maatalouskerhot monilla paikkakunnilla. Pian kuitenkin huomattiin kerhotoiminnan arvo elintarviketuotannon turvaamisessa. Sota-ajasta tuliikin Maatalouskerholiitolle kasvun aikaa. Toiminnan laajentamiseksi saatiin lisärahoitusta Suomen Huollolta ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton kautta myös ulkomailta. Rahoitusta käytettiin erityisesti lisähenkilökunnan palkkaamiseen ja kouluttamiseen.

Jyväskylän pitäjän maatalouskerhoyhdistys oli rekisteröity ensi kerran tammikuussa 1930. Sota-aika piti toiminnan vilkkaana ja vuonna 1942 kerhoja perustettiin myös Jyväskylän kaupunkiin. Kun toiminta näin laajeni koko Keski-Suomessa, perustettiin yhdistysten toiminnan tukemiseksi Sisämaan Maatalouskerhopiiriliitto vuonna 1941. Seuraavien vuosien aikana sen toimialue tuli käsittämään myöhemmän Keski-Suomen läänin alueen. Samalla piiriliiton nimi muutettiin Keski-Suomen Maatalouskerhopiiriliitoksi.

Kun tarve sotaponnistuksille loppui, alkoi myös niitä tukeneen yhdistystoiminnan rahoitus ehtyä. Sodan aikana vuonna 1943 maatalouskerhoja oli koko maassa noin 4500. Vuoteen 1948 mennessä määrä oli pudonnut kolmanneksella. Jyväskylän kaupungissa ja pitäjässä kerhotoiminta tyrehtyi 1940-luvun kuluessa.

1.3 1950-1960-luku

Uusi alku

Sodanjälkeiset vuodet, erityisesti 1950-luku, olivat kotiseutuaatteen aikaa. Sen myötä yhdistystoiminta alkoi viritä uudelleen. Maatalouskerhojen suosiota lisäsi myös pientilallisten määrän kasvu. Jyväskylän pitäjässä maatalouskerhotoiminta herätettiin henkiin vuonna 1956. Yhdistyksen virallisena nimenä oli edelleen Jyväskylän pitäjän maatalouskerhoyhdistys, mutta siitä käytettiin myös nimitystä Jyväskylän maatalouskerhoyhdistys.

Kuva 1. Kotitalouskurssit olivat suosittuja 1950 ja 1960 -luvulla

Käytännön toiminnasta vastasi edelleen maatalouskerhoneuvoja, mutta hän sai nyt tuekseen johtokunnan. Sekä neuvojat että johtokunnan jäsenet olivat pitkäaikaisia, mikä edesauttoi toiminnan kehittämistä. Sotavuosien tavoin yritystoiminnan edistäminen oli neuvojan tärkein tehtävä. Elintarvikesäännöstely oli kuitenkin päättynyt, joten kerhojen rooli maataloustuotannossa oli vähäisempi. Tämä antoi mahdollisuuden keskittyä entistä paremmin järjestön ydintehtävään, työ- ja yrittäjyyskasvatukseen.

Yhdistyksen toiminta vakiintui 1960-luvun kuluessa. Yritykset monipuolistuivat. Kotieläinten osuus kasvoi ja metsäyritystenkin määrää pyrittiin lisäämään. Nuorten ohjaamisessa panostettiin ryhmäneuvontaan ja työkilpailuihin.

1.4 1970-luku

4H-yhdistys

Kansainvälinen 4H-tunnus alkoi näkyä maatalouskerhotoiminnassa 1960-luvun aikana. Vuonna 1968 Maatalouskerholiitosta tuli Suomen 4H-liitto. Piiriliittojen nimenmuutos koettiin seuraavana vuonna ja Jyväskylän pitäjässäkkin toimittiin 4H-yhdistyksen nimellä jo vuonna 1970.

Yhdistyksen toiminta oli 1970-luvulle tultaessa vakiintunutta. Neuvojat kuitenkin vaihtuivat usein ja niukka talous rahoitti toimintaa. Uusiin haasteisiin pystyttiin silti vastaamaan. Kansainvälisyys nousi entistä tärkeämmäksi yhdessä luonto- ja ympäristöteemojen kanssa. Samalla toiminta laajeni alueellisesti, kun kerhoja perustettiin myös taajamiin.

Harrastustoiminta jatkoi edellisellä vuosikymmenellä alkanutta kasvuaan. Sitä tehostamalla pyrittiin huomioimaan ne lapset ja nuoret, joilla ei ollut mahdollisuutta osallistua maataloustoimintaan. Heitä oli yhä enemmän, kun kerhoja perustettiin myös taajamiin. Kerholaisten keski-ikä myös laski vuosikymmenen loppulla ja nuorimmille koettiin sopivimmiksi juuri harrastustehtävät.

Kuva 2. Retki Pohjois-Norjaan keväällä 1979.

1.5 1980-luku

Harrastustoiminta kukoistaa

Teemavuodet olivat leimallisia 4H-järjestön toiminnalle 1980-luvulla. Vuonna 1984, "Elävän maan vuonna", tavoitteena oli levittää tietoa luonnonmukaisesta viljelystä ja luonnon kiertokulusta. Tämä näkyi yritysmuodoissa ja kurssien teemoissa. Vuosikymmenellä tapahtunutta jäsenmäärän nousuakin selitettiin osaltaan ympäristöaiheiden ajankohtaisuudella. Vuoden 1987 teema oli "4H ja kehitysyhteistyö". Tuolloin aihetta käsiteltiin kerhoilloissa, järjestettiin kilpailu kehitysyhteistyökansion laatimisesta ja myytiin kehitysyhteistyöarpoja.

Kuva 3. Maatalous oli vielä 1980-luvulla keskeisellä sijalla yhdistyksen toiminnassa. Kuvassa lypsykilpailu, jonka tuomarina toimi Tarvaalan maatalousoppilaitoksen opettaja Marjatta Maalampi (vasemmalla).

Jyväskylän pitäjän 4H-yhdistyksestä tuli tällä vuosikymmenellä Jyväskylän maalaiskunnan 4H-yhdistys. Pitäjä tai maalaiskunta, työkasvatusta korostettiin edelleen yhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä. Peruskoulu-uudistus saatettiin loppuun 1980-luvulla. Yhdistys kokikin tehtäväkseen täydentää teoreettista opetusta käytännölläheillä työkasvatuksella. Samalla korostettiin yhdistyksen roolia palvelujen tarjoajana

kunnalle. Yhdistys oli mukana kehittämässä elinkeinoelämää ja tarjosi uraohjausta nuorille. Vaikka harrastustoiminnalla oli käytännössä yhä suurempi rooli, pyrittiin siis yritys- ja tehtävätoimintaa silti ylläpitämään ja lisäämään. Yritystoiminnan kehittämisen olikin eräs kansainvälisen nuorisovuoden 1985 erityisistä tavoitteista.

1.6 1990-luku

Töitä nuorille

Työ- ja yrittäjyyskasvatus koettiin yhdistyksessä erityisen tärkeiksi lama-aikana. Vuonna 1993 aloitettiin nuorten työpalveluprojekti. Kunnan tukemassa projektissa yhdistys toimi palkanmaksajana. Työn tilaajana oli yksityisiä ihmisiä ja yrityksiä. Iso osa työpalvelusta oli kotipalvelutehtäviä. Toiminta kohosi nopeasti yhdistyksen tärkeimpien tehtävien joukkoon. Juuri sen ansiosta yhdistys nousi 1990-luvulla esiin maakunnallisessa mediassa voimakkaammin kuin koskaan ennen. Myös valtakunnallinen media kiinnostui toiminnasta.

Kuva 4. 4H-yhdistys oli mukana Jyväskylän kaupungin iltatorilla. Kuvassa oikealla restonomi Anu Kärkkäinen, joka työskenteli yhdistyksessä harjoittelijana ja sittemmin

Yhdistyksen toimintaa hankaloittivat julkisen rahoituksen myöntämisen aikataulut. Varainhankinta ja tuottaviin toimintamuotoihin keskittyminen nousivatkin tärkeiksi.

Samalla keskitettiin voimavaroja tärkeimpiin tehtäviin. Merkittäviksi koettiin työpalvelutoiminta, kurssitoiminta ja kerhotoiminta haja-asutusalueilla.

Vuosituhanne lopulla yhdistys laajeni yli kuntarajojen. Muutos tapahtui vähittäin. Kerhotoiminta alkoi Jyväskylän kaupungissa vuonna 1994 ja laajeni nopeasti. Työpalvelutoimintaan otettiin vuodesta 1997 lähtien nuoria myös Jyväskylän kaupungin puolelta. Myös työntilaaaja tuli kaupungista. Yhdistyksen toimiston siirtyminen Vaajakoskelta kaupungin keskustaan oli seuraava askel. Samalla yhdistys sijaitsi hajanaisen maalaiskunnan keskellä. Suunnitelmia alettiin tehdä kaupungin, maalaiskunnan ja Muuramen kattavasta 4H-yhdistyksestä.

Teemavuodet muuttuivat 1990-luvulla vuosittaisiksi kampanjoiksi. Aiheet olivat kuitenkin samantyyppisiä kuin edelliselläkin vuosikymmenellä. Etualalla olivat ympäristö, metsä ja kansainvälisyys. Käytännössä kampanjat näkyivät edelleen kerhoiltoissa ja kurssien aiheissa. Vuoden 1991 ympäristökampanjaa tuotiin esille muun muassa järjestämällä kompostointikurssi ja perinteinen lannoitesäkkikeräys. Kansainvälisyys oli mukana kampanjateemoissa. Se nousi tärkeämmäksi myös käytännön kokemusten kautta, kun yhdistyksen jäseniä lähti kansainvälisille 4H-työleireille ja IFYE-vaihtoon. Kerhoissa harrastettiin myös kansainvälistä kirjeenvaihtoa ja maalaiskuntaankin saantiin ulkomaisia vieraita.

1.7 2000-luku

Yhdistys on historiansa aikana kokenut useita nimenmuutoksia. Niistä viimeisin ja samalla merkityksellisin tapahtui vuonna 2002. Keskustelua Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Muuramen kattavasta yhdistyksestä oli käyty jo edellisellä vuosikymmenellä. Alustava selvitystyö aloitettiin Muuramessa vuonna 2000. Kun muutos sitten lopulta tapahtui 23.9.2002, muodostui Jyvässeudun 4H-yhdistys ry:n toiminta-alueeksi Jyväskylän kaupunki ja Jyväskylän maalaiskunta.

Edellisellä vuosikymmenellä alkanut hanketoiminta leimasi yhdistystä uudella vuosituhanneella. Useat 1990-luvulla alkaneet hankkeet jatkuivat ja uusia aloitettiin. Han-

ketoiminta vaati paljon yhdistyksen resursseilta, mutta tarjosi samalla uusia mahdollisuuksia ja yhteistyökanavia. Taloushallinnolle hankkeet asettivat uudenlaisia haasteita ja yhdistyksen budjetti moninkertaistui edelliseen vuosikymmeneen verrattuna.

Hankkeet ja edelleen jatkuva työpalvelutoiminta toivat yhdistykselle uudenlaista arvostusta. Myös yhdistyksen tunnettavuus parani. Samalla toiminta profiloitui entistä voimakkaammin työpalveluun ja yrittäjyyskasvatukseen. Kerhotoiminta oli kuitenkin edelleen voimissaan. Sen käytännön toiminta toteutui pitkälti vapaaehtoisten kerhonjohtajien ja aikuisohjaajien voimin.

1.7.1 Työntekijät

Toiminnan kasvaessa pysyvän lisähenkilökunnan tarve kasvoi. Yhdistyksen laajentuminen Jyväskylän kaupungin alueelle mahdollisti rahoituksen saamisen kaupungin budjetista. Uuden rahoituksen ansiosta pystyttiin viimein palkkaamaan toinen kokopäiväinen työntekijä. Vuonna 2003 aloitti toiminnanohjaaja Mervi Turunen. Hänelle

siirtyi päävastuu kerho-, kurssi- ja leiritoiminnasta, kilpailuista, tapahtumista, kansainvälisistä asioista ja jäsenasioista. Erilaisiin projekteihin ja hankkeisiin pystyttiin niiden oman rahoituksen turvin palkkaamaan määräaikaista työntekijöitä. Yhdistyksessä työskenteli myös useita työllistettyjä ja eri oppilaitosten harjoittelijoita. Vuosittain yhdistyksessä työskentelikin 10–20 henkilöä. Uusien resurssien avulla lisättiin

Kuva 5. Yhdistyksen väkeä innovoimassa Tekemällä Oppimisen Keskukseen toimintaa kesällä 2006 Viitaniemessä. Vasemmalta harjoittelija Heidi Tiainen, toiminnanohjaaja Mervi Turunen, hankekoordinaattori Mari Hast, toiminnanjohtaja Timo Hämmäläinen, tuottaja Tiina Mäenpää, eläintenhoitaja Kimmo Hannula, harjoittelija Elina Mäki, ohjaaja Tuula Jämbeck ja eläintenhoitaja/renki Lasse Longi.

kerholaisten henkilökohtaista ohjausta moninkertaisesti.

1.7.2 Kerhot ja kerholaiset

Kerholaisten määrä kohosi tasaisesti uuden vuosituhannen ensimmäisinä vuosina. Vuonna 2005 jäseniä oli 387. Kerhotoiminta ei vuosituhannen vaihteessa kehittynyt odotetulla tavalla. Iltapäiväkerhotoiminta antoi kuitenkin uutta virtaa. Se alkoi ensi kerran 1980-luvulla. Toiminta elvytettiin 2000-luvulla Jyväskylän maalaiskunnan puolella. Vuonna 2004 Tyypälän koulun "jälkkäriin" säännölliseen toimintaan kuuluivat muun muassa askartelu, piirtäminen, musiikki sekä sisä- ja ulkoleikit. Kerhotoiminnan

rinnalle syntyi yhdistyksessä myös erilaisia tiimejä kuten dogsitter-tiimi dogsitter-toi-

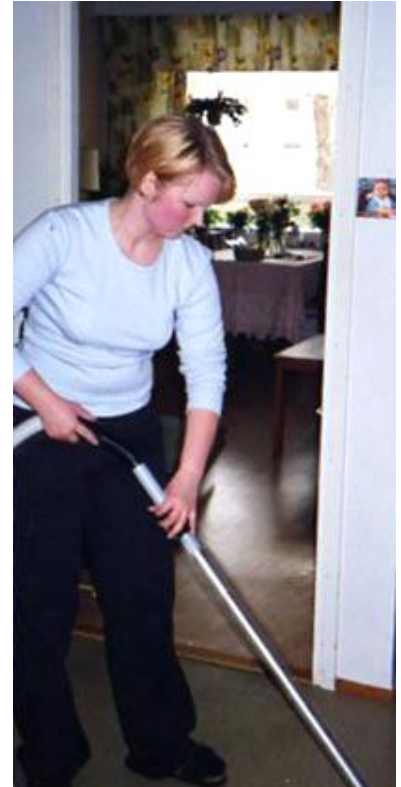
Kuva 6. Kuikan kerholaiset maalamassa kipsitöitä keväällä 2001.

minnan ympärille. Yhdistyksellä oli 2000-luvulla kerhotoimintaa myös Muuramessa. Vastuu Muuramesta siirtyi Korpilahden 4H-yhdistyksen vastuulle vuonna 2003.

1.7.3 Tehtävät

Työpalvelutoiminta kasvoi ja sen merkitys lisääntyi entisestään. Vuosittain se tarjosi kesätöitä ja osa-aikatöitä opiskelun ohella sadalle nuorelle. Yhdistyksen kotipalvelun asiakasmäärä pysytteli 300 tilaajassa. Ajan myötä kotipalveluun alkoi hakeutua erityisesti hoitoalan opiskelijoita.

Varsinaisessa tehtävätoiminnassa siirryttiin perinteisten tehtäväkorttien käytöstä 4H-liiton TOP-tehtäväjärjestelmään. Internetissä toimiva tehtäväpankki sisälsi A-, B- ja C-tason tehtäviä, joita tehtiin kerhoissa. Suoritettujen

Kuva 7. Mari Lehikoinen oli yksi pitkäaikaisimmista

tehtävien kertymistä seurattiin 4H-passilla. Tietyn tehtävämäärän tullessa täyteen nuoria palkittiin pinsseillä ja ansiomerkeillä.

1.7.4 Kurssit ja kilpailut

Kurssitoiminnan painopiste siirtyi työpalvelutoiminnan tukemiseen. Vanhus- ja vammaistyön kurssia alettiin järjestää kahdesti vuodessa. Sen rinnalla kulki erittäin merkittävänä koululuokille järjestettävä liikennekasvatuskurssi. Muita kursseja järjestettiin reilusti vähemmän kuin edellisellä vuosikymmenellä. Tätä korvattiin osaltaan leiritoiminnan lisäämisellä.

Kilpailutoiminta oli edelleen erityisesti 4H-liiton ja Keski-Suomen 4H-piirin järjestämää. Esimerkiksi vuonna 2002 osallistuttiin piirin järjestämään auringonkukan kasvatuskilpailuun.

Kuva 8. Liikennekasvatuskurssit olivat tärkeä yhteistyömuoto koulujen kanssa. Kurssit koostuivat teoria- ja tekniikkaosuudesta ja olivat hyvin kysytyjä kouluilla.

1.7.5 Hankkeet

Meneillään olevasta vuosikymmenestä on muodostunut yhdistykselle todellinen hankkeiden aika. Esimerkiksi Elämän virtapiirit kuvaa

Elämän virtapiirit -hanke sai alkunsa kotipalvelussa työskentelevien nuorten halusta turvata palveluita ja toimintamahdollisuuksia myös haja-asutusalueilla asuville. RAY:n rahoittamassa hankkeessa muodostettiin ikääntyvistä ja työkuntoutujista pienryhmiä. Osallistujille tarjottiin sosiaalista vuorovaikutusta, harrastus- ja elämismahdollisuuksia sekä yhteisesti tilattuja palveluja. Vuonna 2004 projektille saatiin jatkorahoitusta ja sitä alkoi hallinnoida Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys. Samalla projektista tehtiin hyvien kokemusten perusteella maakunnallinen.

Toinen merkittävä hanke on Tekemällä Oppimisen Keskus eli TOK-hanke, joka alkoi vuonna 2003. Kuokkalan kaupunginosassa sijaitsevalle Survo-Korpelan tilalle haluttiin perustaa vaihtoehtoinen oppimis- ja tekemisympäristö. Keskukseen on tarkoitus tarjota toimintamahdollisuuksia niin kouluille kuin muillekin ryhmille. Käytännössä keskuksessa tullaan järjestämään leirejä, kursseja ja pajoja. Se tarjoaa mahdollisuudet myös muun muassa kotieläinpihalle ja palstaviljelylle ja sitä kautta tukee yhdistyn yrittäjyyskasvatustehtävää. Tekemällä Oppimisen Keskukseen avajaisia vietetään syyskuussa 2006.

Kuva 9. Kesällä 2001 tehtiin yhteistyötä kaupungin puistotoimen kanssa, kun Survo-Korpelan tilan maisemapellon viljely kuului 4H-yhdistykselle.

Lähteet

Arkistolähteet

JYVÄSKYLÄN MAAKUNTA-ARKISTO

Keski-Suomen 4H-piiri ry:n arkisto

-Jyvässeudun 4H-yhdistyksen toimintakertomukset 1940 - 1947, 1960 - 1963, 1970 - 1971, 1973, 1976 - 1979, 1981, 1984 - 1986

Kirjallisuus

Lilja, Timo, Taipaleen varrelta. Sadan vuoden kehityskaari. Teemme tulevaisuutta. 75 vuotta 4H-nuorisotyötä 1928-2003. Suomen 4H-liitto: Forssa 2003.

Palosuo, V. J., Lindsberg, Pentti, Happonen, Laura-Leena (toim.), Työn ja taidon tiellä. 50 vuotta 4H-toimintaa. Helsinki: Kunnallispaino 1978.

Muut painetut lähteet

Jyvässeudun 4H-yhdistys ry:n toimintakertomukset 1987 - 2004

Keski-Suomen 4H-piirin toimintakertomus 2000 - 2001.

Maatalouskerhokomitealta. Komiteamietintö, 1928 n:o 5. Helsinki.

Keski-Suomen 4H-piirin toimintakertomus 1991.

Suomen 4H-liitto 1969 ja katsaus maatalouskerhotyöhön Suomessa 1928-1968. Helsinki: Kunnallispaino 1970.

Painamattomat lähteet

Lahti, Paavo, Keski-Suomen Maatalouskerhopiiriliiton 25-vuotishistoriikki. Painamaton käsikirjoitus. 1966.

Haastattelut

Irma Elina Humalamäki (ent. Jaakkola)

Paavo Lahti

Sirkka Suomäki (ent. Laitinen)

Marja-Leena Tiuhonen (ent. Heinänen)

Kuvat

Jyvässeudun 4H-yhdistys ry

Keski-Suomen 4H-piiri ry

Marja-Leena Tiuhonen